

Turvatuuli hankkeen opintojakso: Tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointi ja elinkaarilaskenta Johdanto ympäristövaikutusten arviointiin

Koulutus on rahoitettu Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineellä (RRF), joka on EU:n elpymisvälineen (Next Generation EU) suurin ohjelma. Rahoituksen on myöntänyt Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (Jotpa). Palvelukeskus edistää työikäisten osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Palvelukeskuksen toimintaa ohjaavat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö

Mitä ja mikä on YVA?

- Ympäristövaikutusten arviointia
- Ammattikielessä hyvin usein puhutaan vain lyhyesti YVA:sta, YVA-menettelystä, YVA-prosessista, YVA-hankkeesta...
- Ympäristöpoliittinen ohjauskeino ja osa ennakoivaa yhdyskuntasuunnittelua
- Kattaa suuret hankkeet
 - Tulee tehdä, jos hankkeesta aiheutuu merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia
 - Aina ei hankesuunnittelussa YVA:a tarvita
- Arvioidaan ennen hankkeen toteuttamista kokonaisvaltaisesti toiminnan aiheuttamat vaikutukset ympäristöön ja ihmisiin
- Arviointiin kuuluu myös yhteisvaikutusten arviointi

Miksi YVA tehdään?

- Taustalla lainsäädäntö
- Osa maankäytön suunnittelujärjestelmää (kaavoitus, ympäristölupamenettelyt)
- YVA on tiedonhankintaa
- YVA tuottaa ja kokoaa tietoa päätöksenteon tueksi, jolla pyritään ohjaamaan hanketta ympäristöä säästävään suuntaan
 - Kestävä kehitys, kiertotalous, päästötön sähköntuotanto jne.
- YVA:lla voidaan parantaa suunnittelun laatua

YVA:n tavoitteet

1. Edistää ympäristövaikutusten arviointia
2. Edistää ympäristövaikutusten yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa
3. Lisätä kaikkien tiedonsaantia
4. Lisätä kaikkien osallistumismahdollisuuksia

[Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 252/2017 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

Kuva Jan Nyman © 2024

YVA:n tavoitteet

1. Tuottaa tietoa hankkeen ympäristövaikutuksista ja riskitekijöistä sekä niiden lieventämismahdollisuuksista
2. Liittää tämä tieto osaksi teknis-taloudellista suunnittelua
3. Liittää tieto osaksi kaavoitusmenettelyä ja muita lupamenettelyjä
4. Ottaa kansalaiset, yhteisöt ja muut toimijat mukaan suunnitteluun
5. Tiedottaminen

Kuva Jan Nyman © 2024

YVA-sanastoa

- Ympäristövaikutusten arviointi = YVA
- Ympäristövaikutusten arviontiohjelma = YVAO (tai AO)
- Ympäristövaikutusten arvontiselostus = YVAS (tai AS)
- Menettely = arviointimenettely (koko YVA)
- YVA-laki = YVAL
- YVA-asetus = YVAA
- Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi = IVA
 - Sosiaalisten vaikutusten arviointi = SVA
 - Terveysvaikutusten arviointi = TVA

Kuva Jan Nyman © 2024

Aktivointitehtävä

- Etsi tietoa, minkälaisissa hankkeissa YVA on osa suunnittelua?
- Mistä tieto löytyy?
- Muutamia esimerkkejä?
- Käytetään tähän aikaa noin 5 min
- Pohditaan vastauksia yhdessä!

YVA:n synty

- Ympäristövaikutusten arviointi lähtöisin USA:sta 1970-luvulta
 - Taustalla paikalliset ympäristöongelmat, ympäristötietoisuuden ja –suojelun kasvu
 - Jo silloin laki toimi edelläkävijänä
- Pyrki vastaamaan kestävä kehityksen (sosiaalinen, taloudellinen, ekologinen) haasteeseen
 - Pystyykö YVA vieläkkään vastaamaan tähän?
- USA:n jälkeen monet muut maat 70-luvulla
 - Kanada, Uusi-Seelanti, Kolumbia, Thaimaa, Länsi-Saksa, Ranska – Nykyään yli 100 maassa

Kuva Jan Nyman © 2024

YVA Euroopassa

- EY:ssä **YVA-direktiivi 1980**
- EY:n ensimmäinen ympäristödirektiivi
- Ympäristöongelmat hallintaan
- Tavoitteena myös ottaa ympäristö huomioon mahdollisimman aikaisessa vaiheessa kaikessa teknisessä suunnittelussa ja päätöksenteossa
- Erilaiset käytännöt jäsenmaissa vaikuttivat myös kilpailun eriarvoistumiseen

Kuva Jan Nyman © 2024

YVA Suomessa

- Suomessa YVA-laki säädettiin vasta 1994, vaikka ensimmäiset mietinnöt käytiin jo 1982
- Otettiin käyttöön 2-vaiheinen YVA-menettely, jossa toimii vuorovaikutteisuus niin **hankevastaavan**, **yhteysviranomaisen** kuin **kansalaisten** välillä

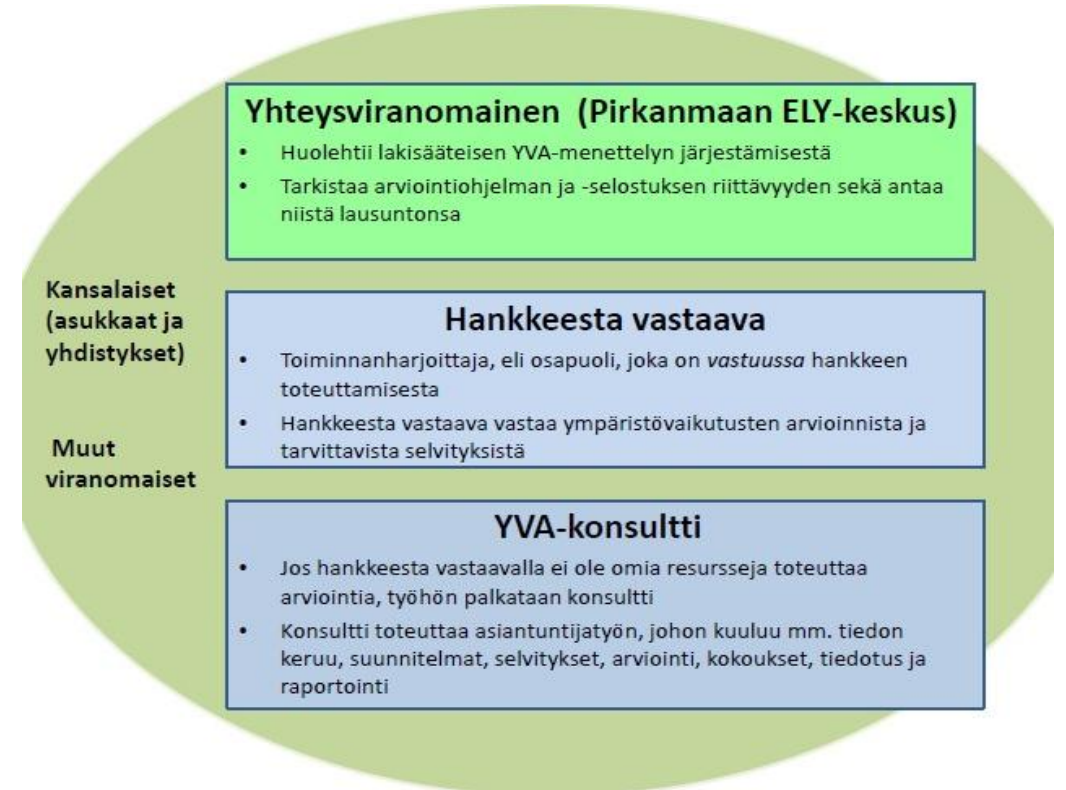
YVA Suomessa

- Ennen YVA:a ympäristövaikutuksia selvitettiin sektorikohtaisissa (vesi-, ympäristö-, rakennus-) lupamenettelyissä
 - Arviointi kohdistui vain tiettyihin osa-alueisiin, ei siis tarkkaillut hankkeen ympäristövaikutuksia kokonaisvaltaisesti (eikä eri vaikutusten yhteisvaikutuksia)
 - Ei sisältänyt toteuttamisvaihtoehtojen tarkastelua
 - Kansalaisten kuuleminen ja osallistaminen lupaprosessissa heikompaa

YVA:n toimijat ja osalliset

- Yhteysviranomainen
 - Alueellinen ELY-keskus
- Hankevastaava
 - Yritys tai julkinen taho
- YVA-konsultti
 - Ramboll, FCG, jne.
 - Yritys voi myös itse suorittaa YVA:n ja selvitykset
- Kansalaiset
 - Järjestöt, yhdistykset, yksityiset kansalaiset
 - YVA:n vahvana tarkoituksena on osallistaa kaikki, joilla intressiä
- Muut viranomaiset
 - Pelastuslaitos, puolustusvoimat, TRAFICOM, AVI, kuntien ympäristönsuojelu- ja rakennuslupaviranomaiset

Hallintotermejä

- Kansalainen
 - Yksityishenkilö tai ryhmä järjestäytymättömiä kansalaisia
- Viranhaltija
 - Esim. rakennustarkastaja, kaavoittaja
 - Tekee joitakin päätöksiä
 - Valmistelee varsinaisia viranomaispäätöksiä
- Viranomainen
 - Kunnallinen tai valtion hallintoelin tai yksittäinen viranhaltija
 - Kunnallishallinnossa viranomaisella tarkoitetaan kunnan toimielimiä, luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita.
 - Valtion viranomaisia: ELY-keskukset, AVI:t, tuomioistuimet; HO, KHO

Kuva Jan Nyman © 2024

Yhteenveto

- YVA on ympäristövaikutusten arviointia hankesuunnittelussa
- Osa lainsäädännöllä ohjattua maankäyttöjärjestelmää
- YVA:n tavoitteena on parantaa ympäristösuunnittelun laatua, tuottaa tietoa, osallistaa ihmisiä ja yhteisöjä sekä tiedottaa hankkeista ennalta
- YVA:n taustalla Suomen liittyminen Euroopan unioniin
- Laki ympäristövaikutusten arvioinnista voimaan 1994
- YVA:n toimijoita ja osallisia ovat esimerkiksi viranomaiset, hanketoimija ja kaikki hankkeesta kiinnostuneet
- YVA-menettely on keskeinen lupamenettelyn osa tuulivoimahankkeissa => YVA-menettely ei ole rakennuslupa

Kuva Jan Nyman © 2024

Kiitos!

Jan Nyman

Lehtori

jan.nyman@vamk.fi